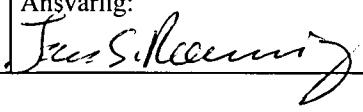

NGU Rapport 97.179

Tolkning av dyp til basement under de
kaledonske dekkebergartene i Nordland fra
gravimetriske data.

Rapport nr.: 97.179	ISSN 0800-3416	Gradering: Åpen
Tittel: Tolkning av dyp til basement under de kaledonske dekkebergartene i Nordland fra gravimetriske data.		
Forfatter: Atle Sindre	Oppdragsgiver: NGU/ Nordlandsprogrammet	
Fylke: Nordland, Nord-Trøndelag	Kommune:	
Kartblad (M=1:250.000) Narvik, Bodø, Sulitjelma, Mo i Rana, Saltdal, Vega, Mosjøen, Grong	Kartbladnr. og -navn (M=1:50.000)	
Forekomstens navn og koordinater:	Sidetall: 24 Kartbilag:	Pris: kr. 125,-
Feltarbeid utført:	Rapportdato: 03.02.98	Prosjektnr.: 2543.08 Ansvarlig:

Sammendrag:

Det er i dette arbeidet gjort gravimetriske modellberegninger langs 13 profiler over kaledonske dekkebergarter fra Hamarøy i Nordland til Grong i Nord-Trøndelag.

Datatagrunnlaget for undersøkelsen er NGUs databaser for gravimetri og petrofysikk og geologiske kart i målestokk 1:250 000.

Dekkebergartenes tykkelse over grunnfjell er beregnet. Disse dyp, sammen med resultatet fra tilsvarende beregninger ved Ofoten (NGU rapport 94.061) og Grong (NGU rapport 96.132), er brukt til å lage et kart over dypet til basement for hele Nordland og den nordligste delen av Nord-Trøndelag. Dyp på opp til 6 km er beregnet.

I rapporten vises følgende kart: Gravimetrisk Bouguer anomalikart, M 1:2 mill., gravimetrisk residualkart, M 1:1,5 mill., aeromagnetisk anomalikart, M 1:2 mill., kotekart som viser dypet til basement, M 1:2 mill., og geologisk kart med påførte dybdekoter, M 1:2 mill.

Emneord: Geofysikk	Gravimetri	Tolkning
Berggrunnsgeologi	Petrofysikk	Densitet
		Fagrappor

INNHOLD

1. INNLEDNING.....	4
2. DATAGRUNNLAG OG METODE.....	4
2.1 Geologi.....	4
2.2 Gravimetri	4
2.3 Petrofysikk	5
3. MODELLBEREGNINGER.....	5
4. RESULTATER OG KONKLUSJON	6
5. REFERANSER.....	7

TABELLER

Tabell 1 Bergarter/bergartsgrupper og densiteter brukt i modelleringen for profil 1-13.

FIGURER

- Figur 1 Bouguer anomalikart, Nordland, M 1:2 mill. Gravimetrisk modellering langs profil 1-13.
- Figur 2a Geologisk kart med tolket dyp til grunnfjell, Nordland, M 1:2 mill.
Gravimetrisk modellering langs profil 1-13.
- Figur 2b Geologisk tegnforklaring.
- Figur 2c Geologisk kart med regional tolkning av dyp til basement i Nordland og den nordligste delen av Nord-Trøndelag, M 1:2 mill.
- Figur 3 Regional tolkning av dyp til basement i Nordland og den nordligste delen av Nord-Trøndelag fra gravimetriske data, M 1:2 mill. Konturintervall 1 km.
- Figur 4 Residual Bouguer anomalikart, Nordland, M 1:1.5 mill. Nordlig del.
- Figur 5 Residual Bouguer anomalikart, Nordland, M 1:1.5 mill. Sørlig del.
- Figur 6 Aeromagnetisk anomalikart, Nordland, M 1:2 mill.
- Figur 7, s 1 Gravimetrisk modell, Profil 1
- Figur 7, s 2 Gravimetrisk modell, Profil 2 og 3
- Figur 7, s 3 Gravimetrisk modell, Profil 4 og 5
- Figur 7, s 4 Gravimetrisk modell, Profil 6 og 7
- Figur 7, s 5 Gravimetrisk modell, Profil 8 og 9
- Figur 7, s 6 Gravimetrisk modell, Profil 10 og 11
- Figur 7, s 7 Gravimetrisk modell, Profil 12 og 13

1. INNLEDNING

Målet for denne undersøkelsen var å beregne dypet til basement under de kaledonske bergartene i Nordland ved hjelp av gravimetriske data. Nordland er dekket av et tett nett med tyngdemålinger, ca. 1 punkt pr. 9 km^2 , og i denne undersøkelsen har en gjort modellberegringer langs 13 profiler. Resultatene er stilt sammen med resultatet av to tidligere tilsvarende undersøkelser i Ofoten, Sindre (1994) og i Grong, Sindre (1996), slik at en nå har en sammenhengende regional tolkning av gravimetri for hele Nordland og den nordligste delen av Nord-Trøndelag. Sammenhengende kotekart som viser basementoverflaten er tegnet fra Harstad til Grong. Datagrunnlaget for denne undersøkelsen har vært gravimetriske anomalikart framstilt av data fra NGUs database for gravimetri, densiteter fra NGUs database for petrofysikk og geologiske kart.

2. DATAGRUNNLAG OG METODE

2.1 Geologi

I Fig. 2a vises et utsnitt av NGUs berggrunnskart over Norge i målestokk 1:1 mill., (Sigmund o.a. 1983), her nedfotografert til 1: 2 mill. Geologien i området består av to hovedstrukturer som dominerer kartet. Det er grunnfjell som er blottet i store områder og de overliggende kaledonske dekkebergartene. De vanligste bergartstypene i dekkene er glimmerskifer, glimmergneis, granittiske intrusiver, marmor, amfibolitt og gabbrointrusiver. Grunnfjellet består hovedsakelig av granitter, granittiske gneiser, syenitter, glimmerskifre og vulkanitter av basisk sammensetning. Geologiske kart i målestokk 1:250 000 (Gustavson 1974,-81,-96, Gustavson o.a. 1991,-95, Tveten 1978, Gjelle 1988, Roberts 1997) er blitt brukt til å finne bergartsgrenser i overflaten til modelleringsarbeidet.

2.2 Gravimetri

Det gravimetriske Bouguer anomalikartet i Fig. 1 er et utsnitt av tyngdeanomalikart Norge i målestokk 1:1 mill.(NGU og SK 1992), her nedfotografert til målestokk 1:2 mill. Fig. 4 og 5 viser residualanomalier. Her har en trukket regionalgradiente, som har med jordskorpe-tykkelser å gjøre, fra Bouguer anomaliene ved hjelp av en metode med bevegelig median med punkter innenfor en radius på 70 og 50 km i henholdsvis sørlige og nordlige Nordland.

Anomaliene langs grensen mellom den nordlige (Fig. 4) og den sørlige delen (Fig. 5) er ikke like detaljerte. Dette skyldes at punkttettheten er større, og at konturintervallet er mindre på den sørlige delen. Fra de griddete datasettene, som er grunnlaget for de gravimetriske anomalikartene, har en plukket ut verdier langs profiler for å få anomaliprofiler til bruk i modelleringsprogrammet. Anomalikurveene for profilene 9, 11 og 13 er residualanomalier, for de andre profilene er det Bouguer anomalier. Utplukksprogrammet GDB2, Smethurst (1992), har blitt brukt.

2.3 Petrofysikk

Densitetene som er brukt er hentet fra NGUs database for petrofysikk. En har hentet ut prøver fra større eller mindre områder, alt etter bergartens utbredelse, og tatt gjennomsnittverdien. I noen områder med få eller ingen prøver, har en brukt prøver av tilsvarende bergart fra nærliggende områder. For soner med vekslende tynne lag av ulike bergarter har en brukt gjennomsnittsdensiteter. Tabell 1 gir en oversikt over de bergarter/bergartsgrupper og densiteter som er brukt i modelleringen av profil 1-13.

3. MODELLBEREGNINGER

Til den gravimetriske modelleringen har en brukt dataprogrammet IMP 5, Torsvik (1993). Dette er en interaktiv metode som går ut på å tilpasse modellene til en får samsvar mellom målt og beregnet anomalikurve. De profilene som viser Bouguer verdier, profilene 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10 og 12, har en sterk regional gradient med økende tyngde mot havet. Dette skyldes at jordskorpetrykkelsen minker mot havet. For disse profilene har en lagt en Mohotopografi inn i modellene. På grunn av de store dyp det her dreier seg om, størrelsesorden 30-40 km, er Moho ikke vist på profilmodellene i Fig. 7. Profilene 9, 11 og 13 viser residualanomalier hvor virkningen fra Moho er fjernet.

4. RESULTATER OG KONKLUSJON

Resultatene av modelleringen langs profilene er vist i Fig. 7. For noen profil faller dekkebergartene inn under grunnfjell. Dette er i særlig grad tilfelle i profil 1, 2, 3 og 5. Med de densiteter og bergartsgrenser som en har funnet i overflaten fører beregningene fram til de modellene som vises i figurene. I modellen for profil 1 har en tatt med sjødyp og sedimenter på sjøbunnen et stykke ut i Vestfjorden. Tilsvarende sedimenttykkelse er beregnet av Olesen og Torsvik (1993). I profil 12 er Leka med sine mafiske og ultramafiske bergarter den mest dominerende kroppen. Denne er tidligere gravimetrisk undersøkt mer utførlig, Sindre og Pedersen (1990).

Kotekartene som viser dypet til basement, Fig. 2a og 3, er tegnet på grunnlag av profilmoddellene (Fig. 7) og residual anomalikartet (Fig. 4 og 5) i områdene mellom profilene. Dypene er gitt i km under havets nivå. Kartet er i høy grad regionalt ved at det viser glattede dybdekoter uten lokale detaljer. I store trekk viser denne undersøkelsen at grunnfjells-overflaten danner en sammenhengende renne med flere fordypninger gjennom hele Nordland og den nordligste delen av Nord-Trøndelag. Rennen går parallelt med kysten og med største dyp ca. midt mellom svenskegrensa og havet. De største dyp til basement er funnet under Ofotsynkinalen ved Ballangen, ca. 6 km, og under Helgelandsdekket sørvest for Røssvatnet, ca. 5 km. Leka-ofiolitten, som er en steiltstående og dyptgående isolert kropp, er ikke tatt med på kartet.

5. REFERANSER

Gjelle, S., 1988: Geologisk kart over Norge, berggrunnskart SALTDAL, M 1:250 000.
Norges geologiske undersøkelse.

Gustavson, M. 1974: Geologisk kart over Norge. Berggrunnsgeologisk kart NARVIK,
1:250 000. *Norges geologiske undersøkelse*, Trondheim.

Gustavson, M. 1981: Geologisk kart over Norge, berggrunnskart MOSJØEN - M 1:250 000.
Norges geologiske undersøkelse.

Gustavson, M., 1996: Geologisk kart over Norge. Berggrunnskart SULITJELMA,
M 1:250 000. *Norges geologiske undersøkelse.*

Gustavson, M. & Blystad, P., 1995a: Geologisk kart over Norge, berggrunnskart BODØ,
M 1:250 000. *Norges geologiske undersøkelse.*

Gustavson, M. & Bugge, T. 1995b: Geologisk kart over Norge, berggrunnskart VEGA,
M 1:250 000. *Norges geologiske undersøkelse.*

Gustavson, M. & Gjelle, S.T. 1991: Geologisk kart over Norge. Berggrunnskart MO I RANA,
M 1:250 000. *Norges geologiske undersøkelse.*

Norges geologiske undersøkelse og Statens kartverk 1992: Tyngdeanomalikart Norge.
M 1:1 million. *Norges geologiske undersøkelse/Statens kartverk.*

Norges geologiske undersøkelse 1992: Aeromagnetisk anomalikart Norge, M. 1:1 million.
Norges geologiske undersøkelse.

Olesen, O. og Torsvik, T. 1993: Interpretation of aeromagnetic and gravimetric data from the
Lofoten-Lophavet area. *NGU Rapport 93.032.*

Roberts, D. 1997: Geologisk kart over Norge. Berggrunnsgeologisk kart GRONG,
M 1:250 000. *Norges geologiske undersøkelse.*

Sigmond, E.M.O. & al. 1983: Berggrunnskart over Norge - M. 1:1 million.
Norges geologiske undersøkelse.

Sindre, A. og Pedersen R.B. 1990: Gravimetrisk undersøkelse av Leka ofiolittkompleks.
NGU Rapport 90.152.

Sindre, A. 1994: Tolkning av gravimetriske data over Ofotsynklinalen.
NGU Rapport 94.061.

Sindre, A. 1996: Gravimetrisk modellering langs 4 profiler i Grongfeltet.
NGU Rapport 96.132.

Smethurst, M.A. 1992: GDB2, A PC database program for data ordered in a grid pattern and
for profiles through such grids. *NGU Rapport 92.328.*

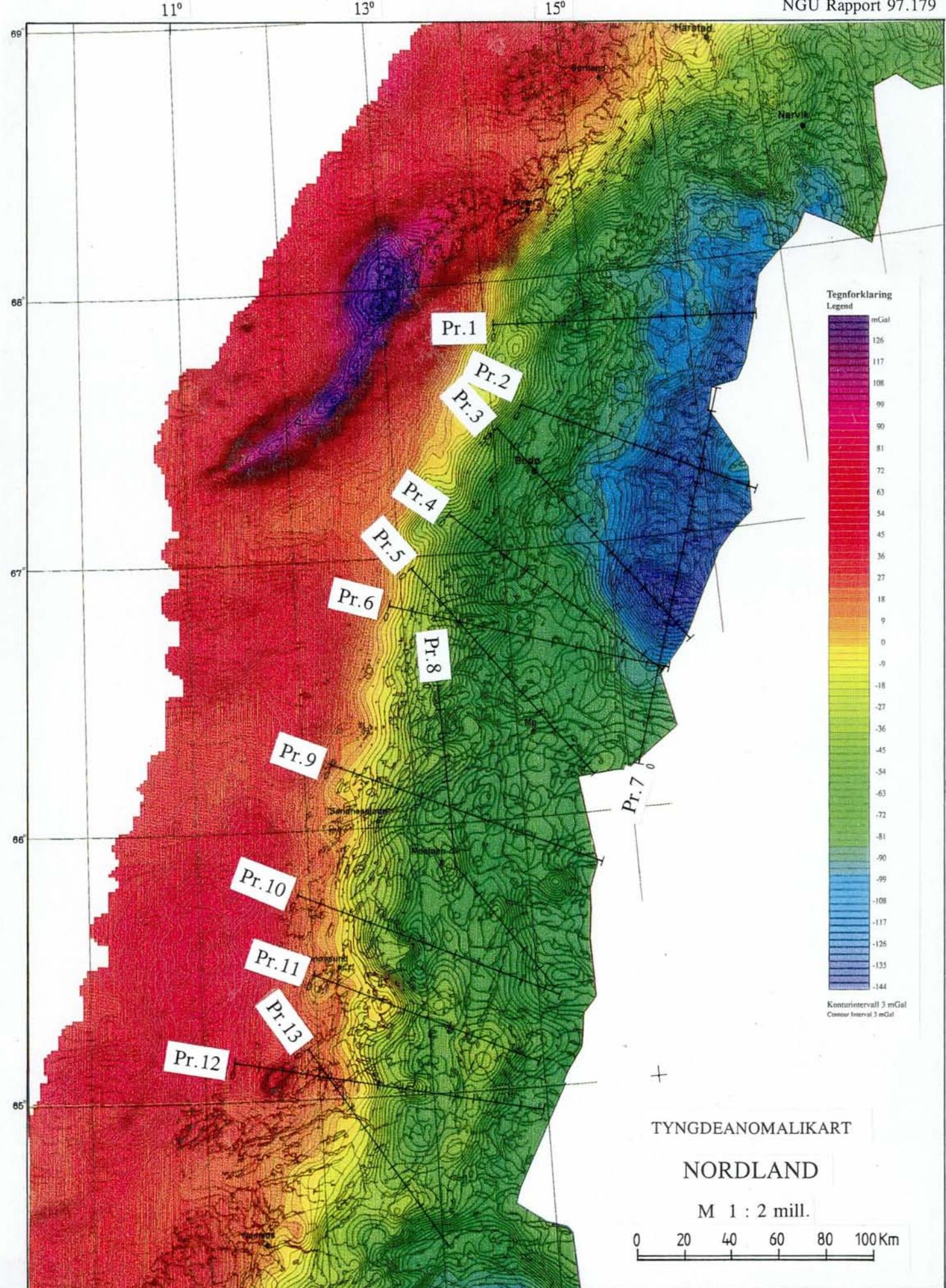
Torsvik, T.H. 1992: IMP-Interactive modelling of potential field data (Release 5).
NGU Rapport 92.305.

Tveten, E. 1978: Geologisk kart over Norge, berggrunnskart SVOLVÆR, M 1:250 000.
Norges geologiske undersøkelse, Trondheim.

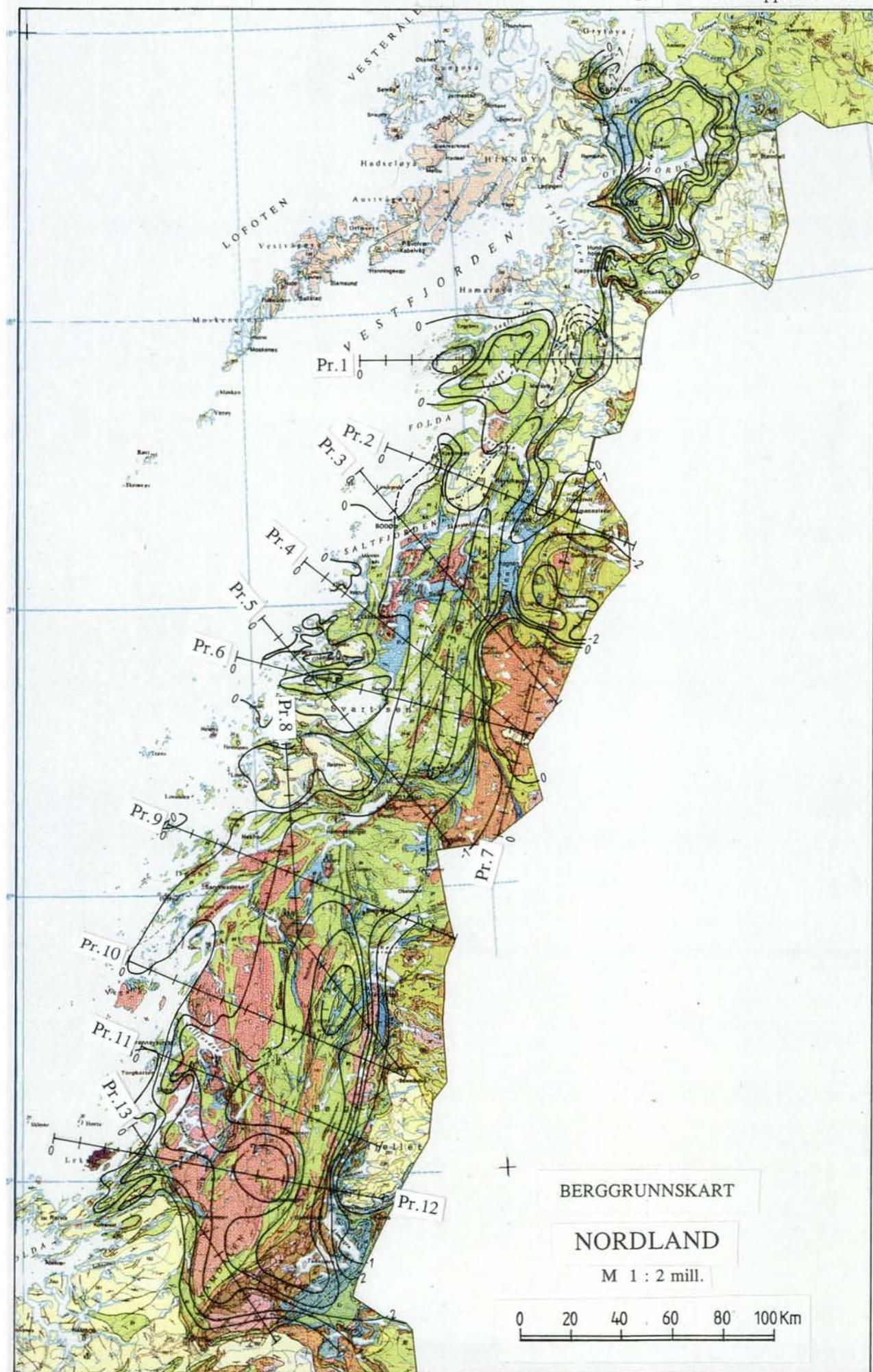
TABELL 1.

Bergarter/bergartsgrupper og densiteter brukt i modelleringen for profil 1 - 13. Untatt for vann og mantel er densitetene basert på utplukk fra NGUs database for petrofysikk. Forkortelser: RØD, Rødingsfjeldekkekompleks. BOD, Bodødekket. FAU, Fauskedekket. HEL, Helglandsdekket. SEV, Sevedekket. KØL, Kølidekkekompleks. BEI, Beiardekket. GRG, Gargatisdekket.

Kropp nr.	densitet kg/m ³	bergart- bergartsgruppe	Profil.8
Profil.1			Bakgrunn 2686 grunnfjell
Bakgrunn	2670	grunnfjell	1 2661 granitt
1	1000	vann	2 2628 "
2	2350	sedimenter	3 3000 gabbro
3	3300	mantel	4 2920 RØD
4-6	2810	RØD	5 2816 HEL
Profil.2			6 2832 HEL
Bakgrunn	2670	grunnfjell	7-8 2824 HEL
1	3300	mantel	9-11 2808 HEL
2	1000	vann	12-13 2680 granitt
3	2810	BOD	14 2690 granitt
4	2788	RØD	15 2748 SEV-KØL
5	2788	marmor,dolomitt	16 3316 mantel
6	2788	FAU	17 2724 granitt
7	2810	glimmersk,90%,amf.10%	18 2778 HEL
8	3000	gabbro og ultrabasitt	
Profil.3			Profil.9
Bakgrunn	2642	grunnfjell	Bakgrunn 2686 grunnfjell
1	2810	BOD	1-2 2808 HEL
2-3	2788	BEI,RØD	3 3000 grønstein
4	2572	GRG	4-7 2647 granitt
5	3300	mantel	
Profil.4			Profil.10
Bakgrunn	2642	grunnfjell	Bakgrunn 2686 grunnfjell
1	3300	mantel	1 2740 porfyrisk granitt
2	2788	RØD	2 2620 granitt,granodioritt
3	2802	dioritt,monzonitt	3 2680 granitt,granodioritt
4	2789	marmor,dolomitt	4 3300 mantel
5-7	2788	BEI,RØD	5-6 2690 kv.dioritt
8	2572	GRG	7 2750 KØL
9	1000	vann(ikke med)	8-13 2808 HEL
10	2642	granitt	14 3100 gabbro
11	2775	SEV,KØL,FAU	15 2620 granitt
Profil.5			Pr.11
Bakgrunn	2642	grunnfjell	Bakgrunn 2686 grunnfjell
1-4	2788	RØD	1-4 2808 HEL
5	3000	gabbro,amfibolitt	5 2647 granitt,granodioritt
6	3300	mantel	6 2900 monzonitt,dioritt,gabbro
7	2820	gneis,amfibolitt	7 2710 granitt og annet
8	2840	gneis,amfibolitt	8 2900 grønstein,skifer
Profil.6			9 2900 fyllitt,skifer
Bakgrunn	2642	grunnfjell	10-11 2900 amfibolitt
1	3300	mantel	
2-3	2788	RØD	
4	2788	BEI	
5	2696	granitt	
6	2775	SEV,KØL,FAU	
7	2763	gneiser,skifre	
Profil.7			Pr.12
Bakgrunn	2642	grunnfjell	Bakgrunn 2686 grunnfjell
1	3300	mantel	1 3300 mantel
2	2788	RØD	2 2896 ultrabasitt,Leka
3	2810	GAS,amf.(10%),gl.sk.(90%)	3-7 2808 HEL
4-5	2572	GRG,granitter	8-9 2620 granitt,granodioritt
Profil.13			10 2750 SEV,KØL
Bakgrunn	2642	grunnfjell	11 3016 dyp ultrabasitt
1	3300	mantel	12-13 2846 gabbro og annet,Leka
2	2788	RØD	14 2470 granitt,70%,annet,30%
3	2810	GAS,amf.(10%),gl.sk.(90%)	15-16 2690 kvartsdioritt,Trondhjemitt
4-5	2572	GRG,granitter	17 1000 vann
			18 2916 amfibolitt
Profil.13			
Bakgrunn	2686	grunnfjell	
1-5	2808	HEL	
6-7	2647	granitt	
8	3000	gabbro	
9	2808	Trondhjemitt	

Figur 1. Bouguer anomalikart, Nordland. Gravimetrisk modellering langs profil 1 - 13. Anomalikartet er et utsnitt fra TYNGDEANOMALIKART NORGE, Norges geologiske undersøkelse og Statens kartverk (1992).

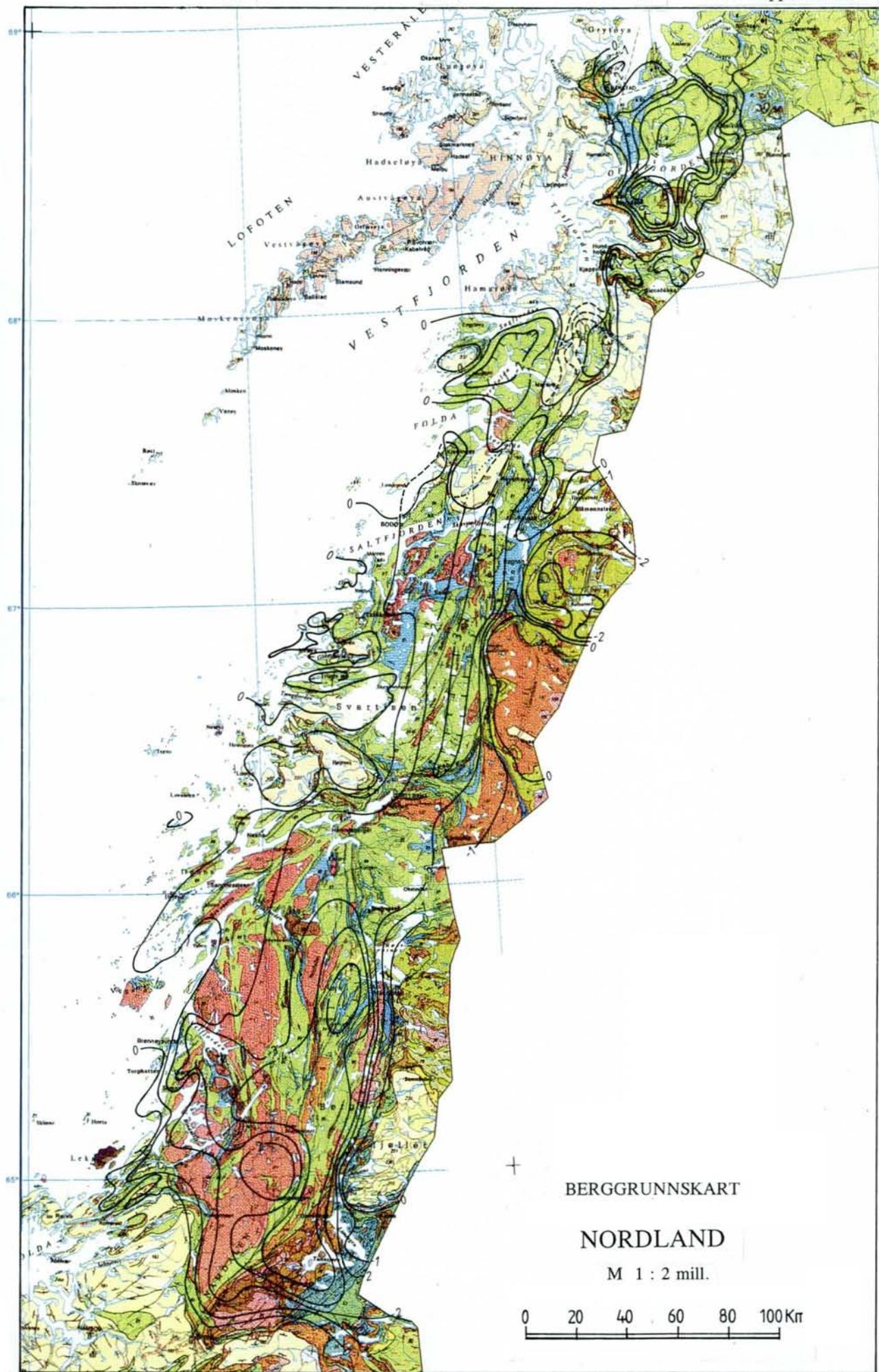

Figur 2 a. Geologisk kart med tolket dyp til grunnfjell, Nordland. Konturintervall 1 km. Gravimetrisk modellering langs profil 1-13. Det geologiske kartet er et utsnitt av BERGGRUNNSKART OVER NORGE, Sigmond, E.M.O. & al. (1983).

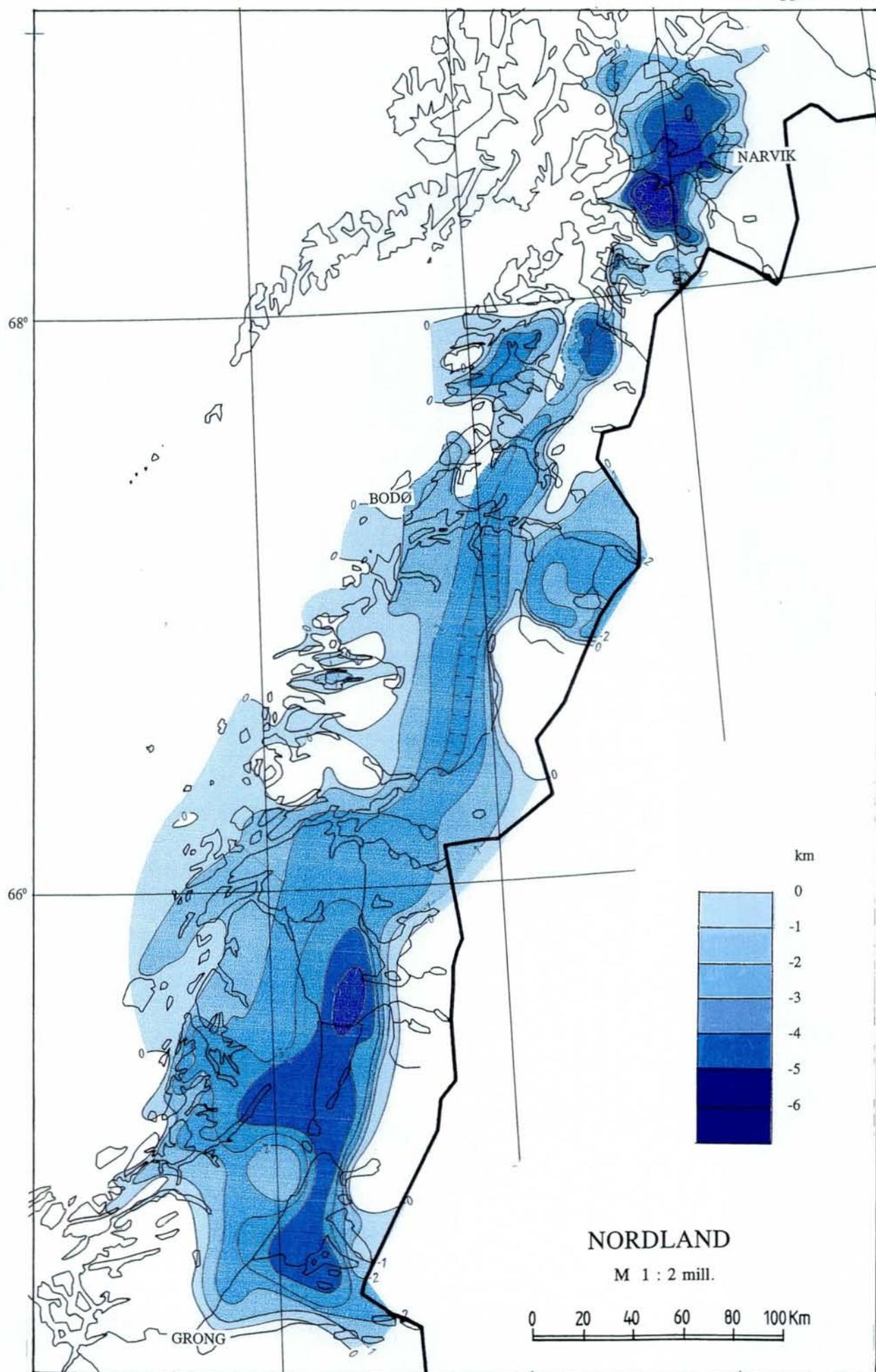
Tegnforklaring

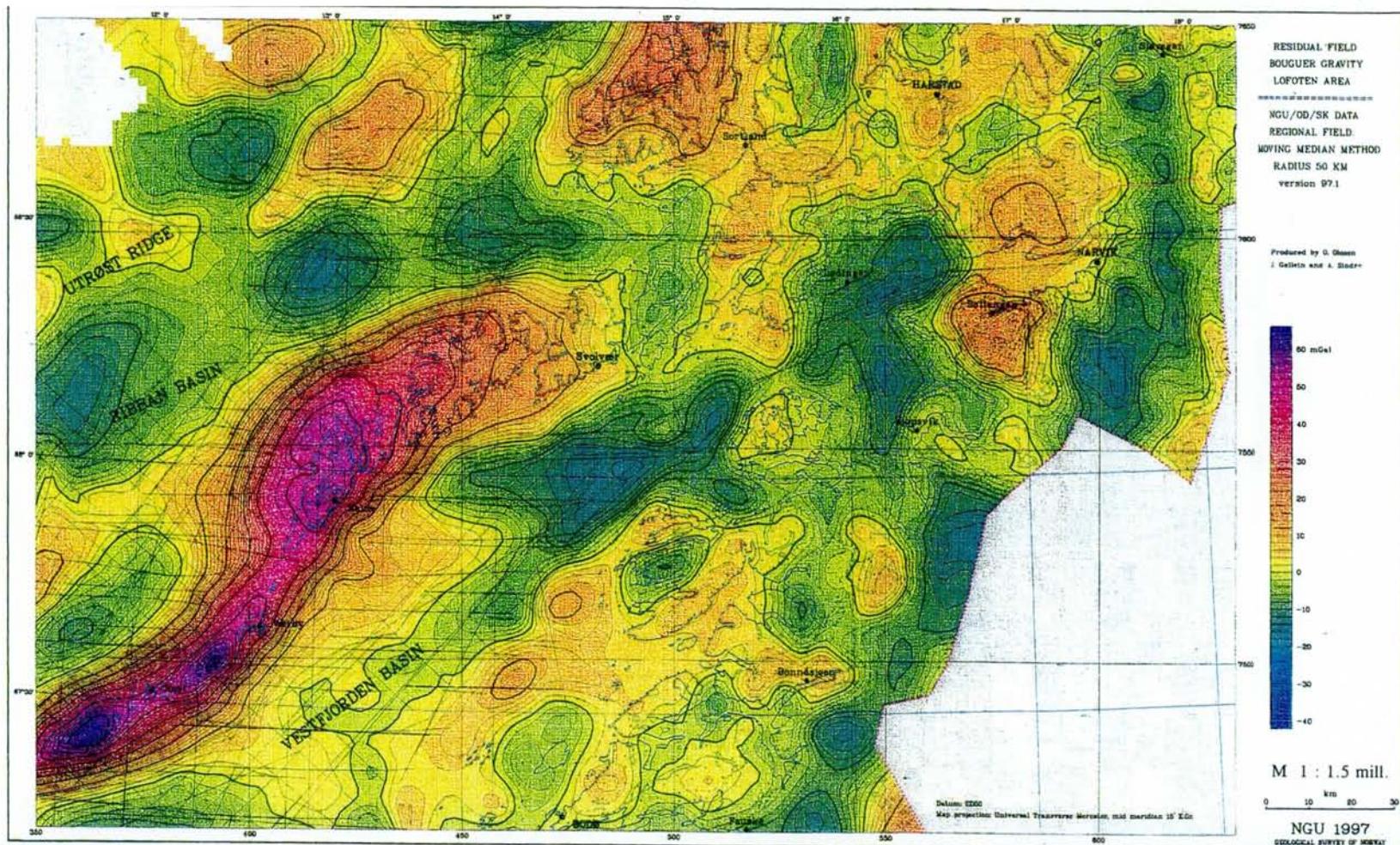
Figur 2 b. Geologisk tegnforklaring.

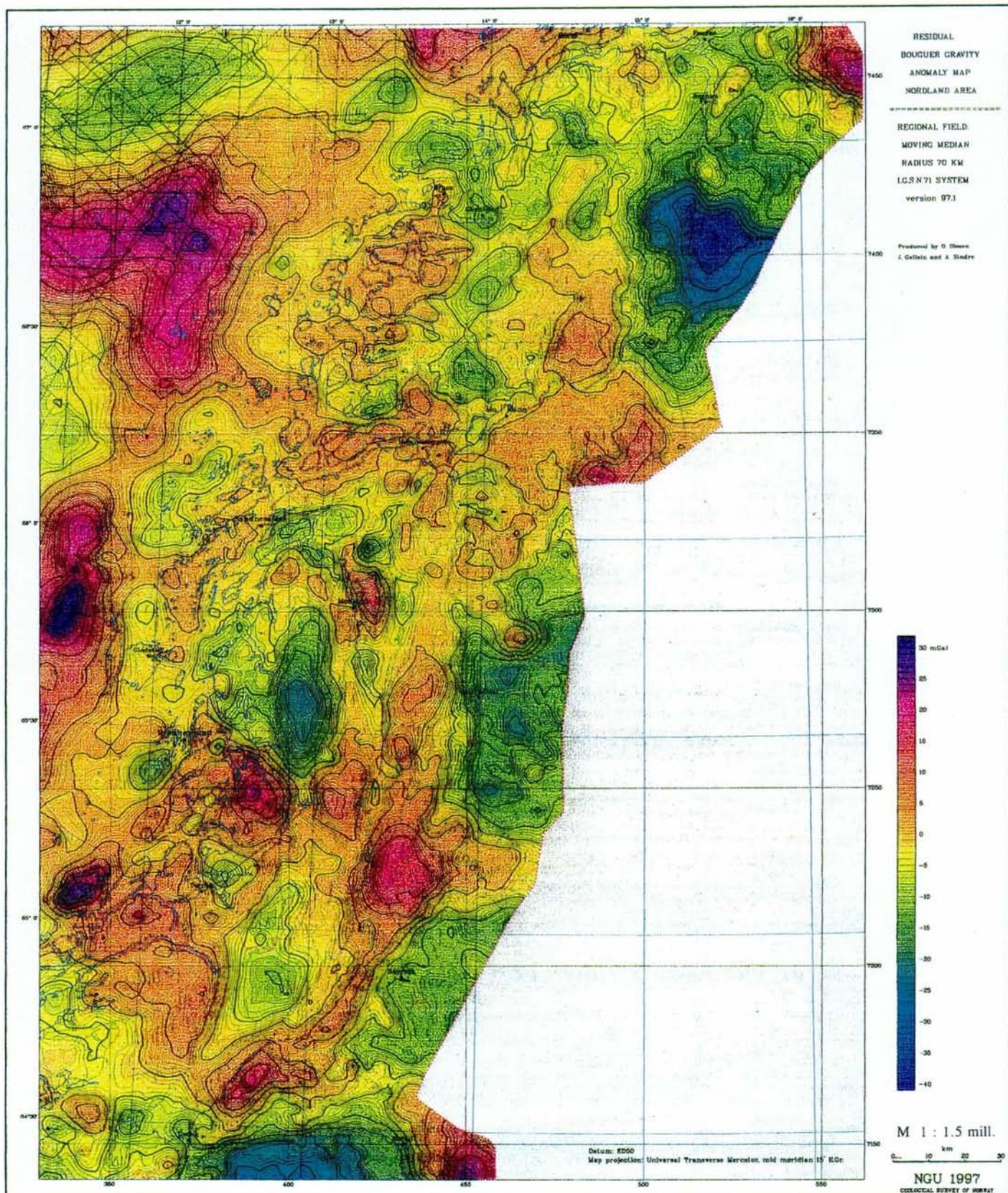
Figur 2 c. Geologisk kart med regional tolkning av dyp til basement i Nordland og den nordligste delen av Nord-Trøndelag. Konturintervall 1 km.

Figur 3. Regional tolkning av dyp til basement i Nordland og den nordligste delen av Nord-Trøndelag fra gravimetriske data. Konturintervall 1 km.

Figur 4. Residual Bouguer anomalikart, Nordland. Nordlig del.

Figur 5. Residual Bouguer anomalikart, Nordland. Sørlig del.

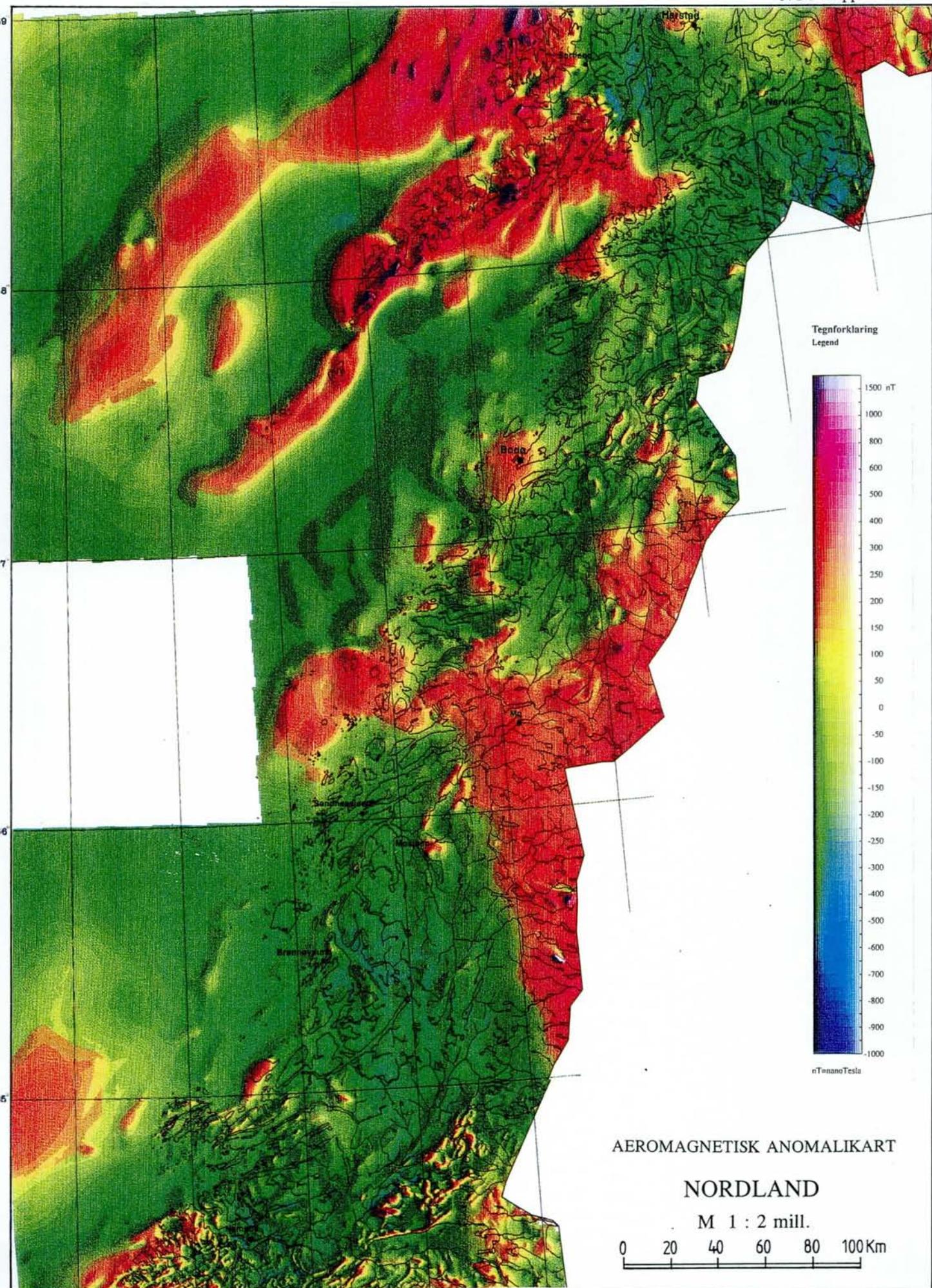
11°

13°

15°

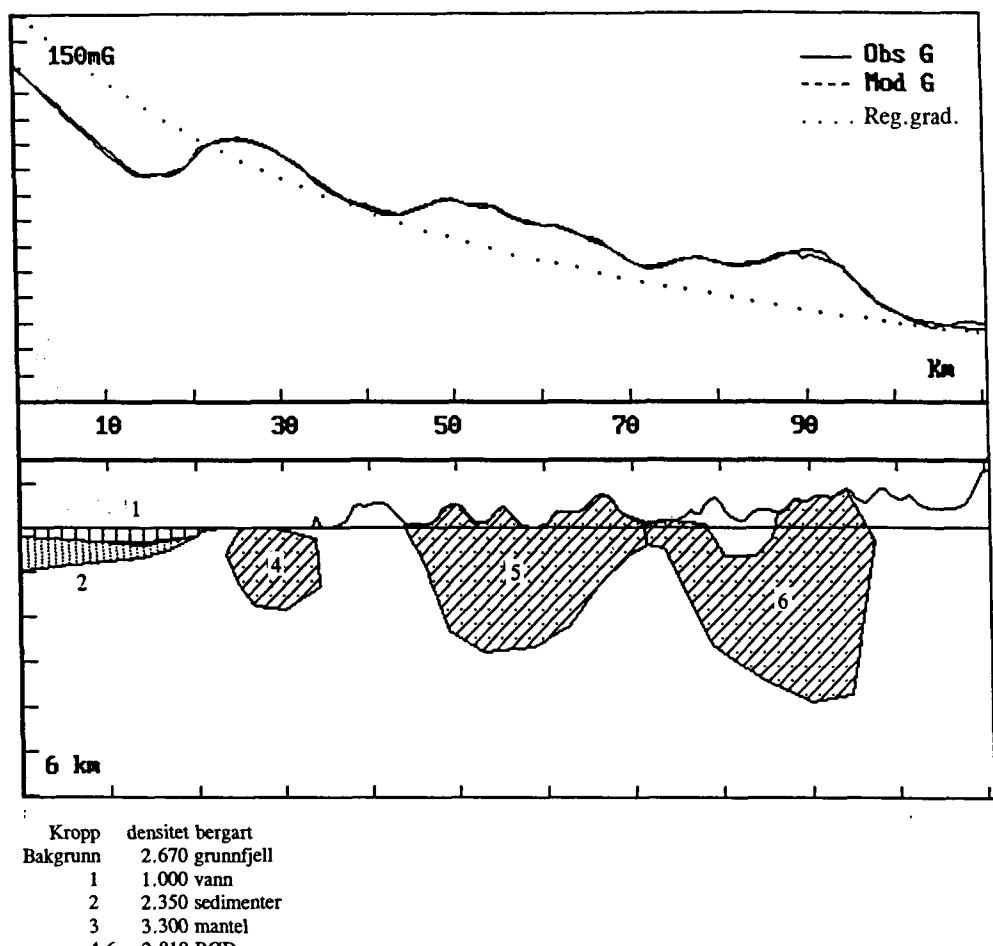
17°

NGU Rapport 97.179

Figur 6. Aeromagnetisk anomalikart, Nordland. Utsnitt fra AEROMAGNETISK ANOMALIKART NORGE, Norges geol.unders. (1992).

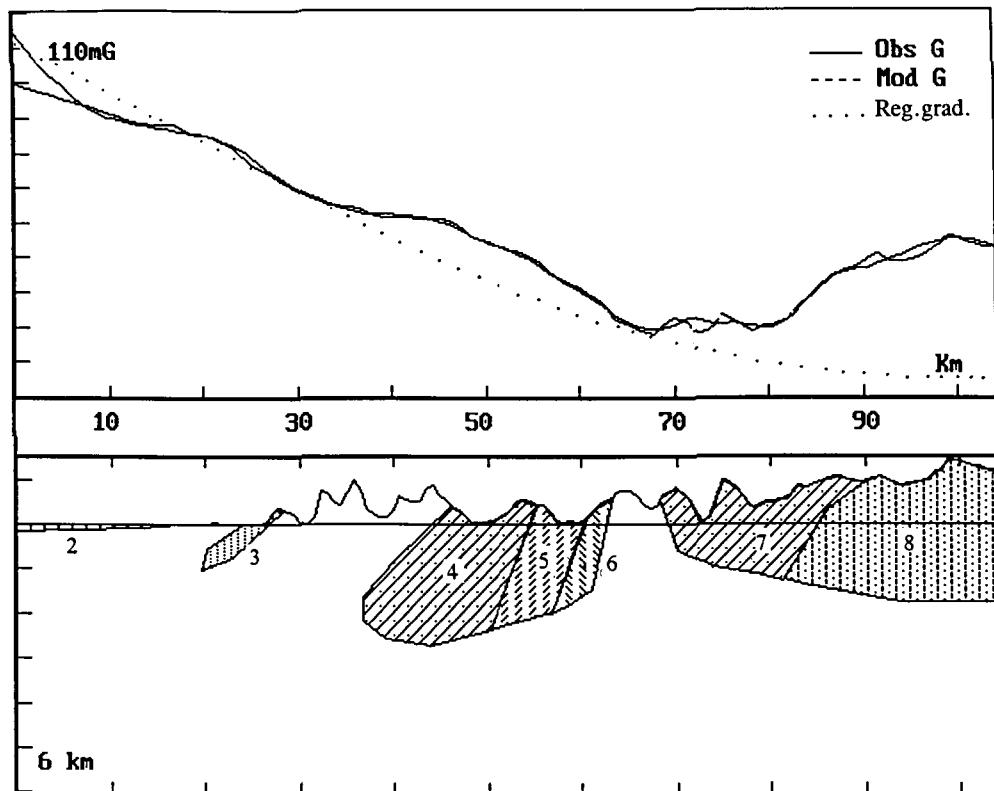
Profil 1

Figur 7, side 1-7.

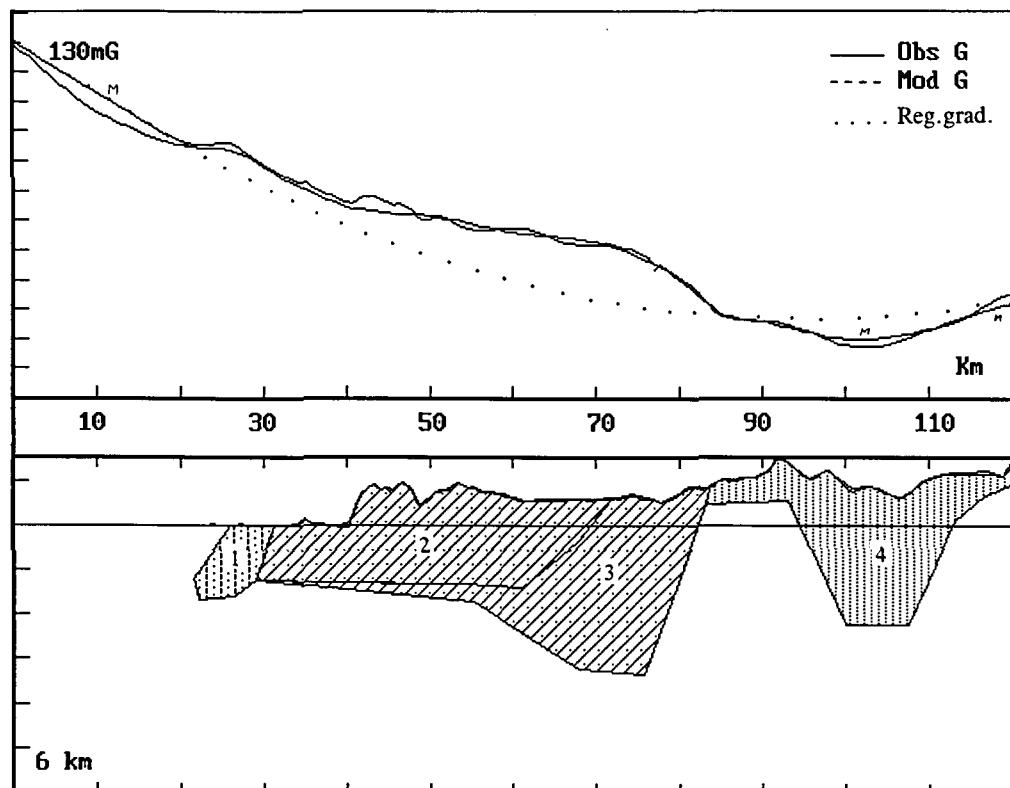
Gravimetrisk modellering langs 13 profiler mellom Hamarøy og Grong. Tykkelsen av de kaledonske bergartene er beregnet ved hjelp av modellingsprogrammet IMP, Torsvik, H. (1992). Datagrunnlaget for undersøkelsen er NGUs databaser for gravimetri og petrofysikk. Dataprogrammet GDB2, Smethurst, M.A. (1992), er benyttet til profilutplukk fra griddet gravimetrisk datasett. Profilene 9, 11 og 13 viser residualanomalier. De andre profilene viser Bougueranomalier, og disse er modellert med dyp til Moho, som minker fra svenskegrensa mot havet. Regionalgradienten skyldes forandring i dyp til Moho. Bergartsgrenser i overflaten er tatt fra geologiske kart i målestokk 1:250 000. Densiteter er plukket ut av databasen for petrofysikk innenfor de aktuelle områdene. Noen steder mangler bergartsprøver, og en har da brukt densiteter for tilsvarende bergarter i nærliggende områder. Noen steder er flere smale soner av forskjellige bergarter slått sammen og er gitt en gjennomsnittsdensitet. På figuren er densiteten gitt i tusen kg/m³. Forkortelser: HEL, Helgelandsdekket. BOD, Bodødekket. FAU, Fauskedekket. SEV, Sevedekket. KØL, Kølidelbekkompleks. BEI, Beiardekket. GRG, Gargatisdekket. RØD, Rødingsfjelldekketkompleks.

Profil 2

Kropp	Bakgrunn	densitet bergart	
	2.670 grunnfjell	4	2.788 RØD
1	3.300 mantel	5	2.788 marmor,dolomitt
2	1.000 vann	6	2.788 FAU
3	2.810 BOD	7	2.810 glimmersk,90%,amf.10%
		8	3.000 gabbro og ultrabasitt

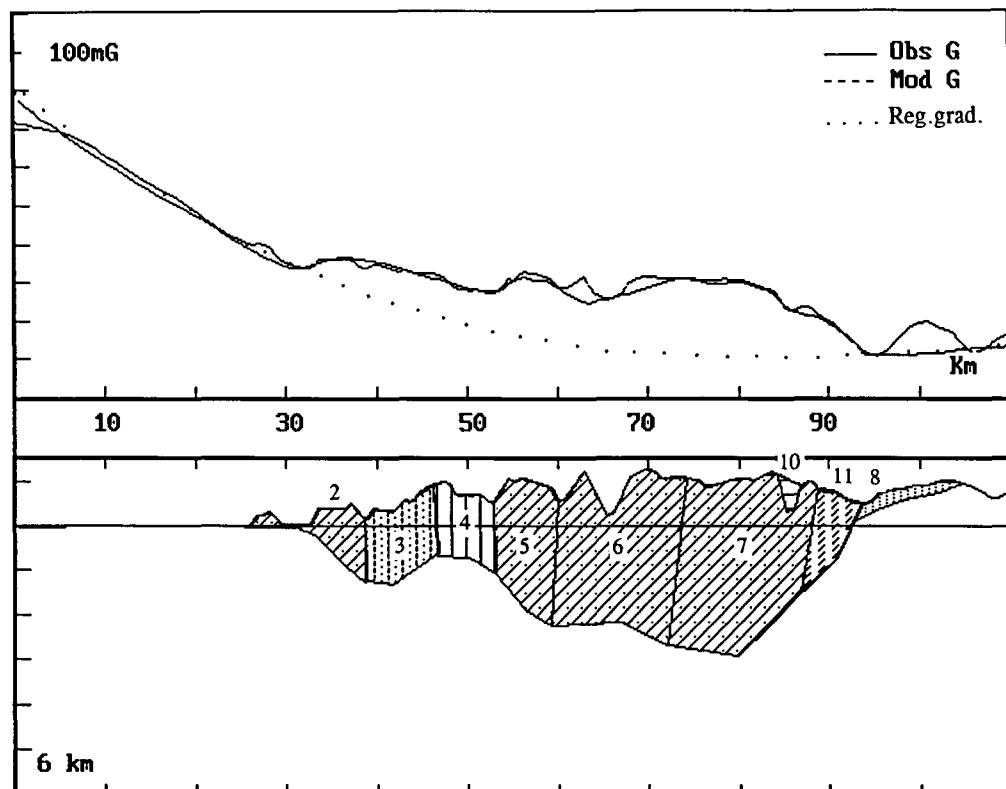
Profil 3

Kropp	Bakgrunn	densitet bergart
	2.642 grunnfjell	
1	2.810 BOD	
2-3	2.788 BEI,RØD	
4	2.572 GRG	
5	3.300 mantel	

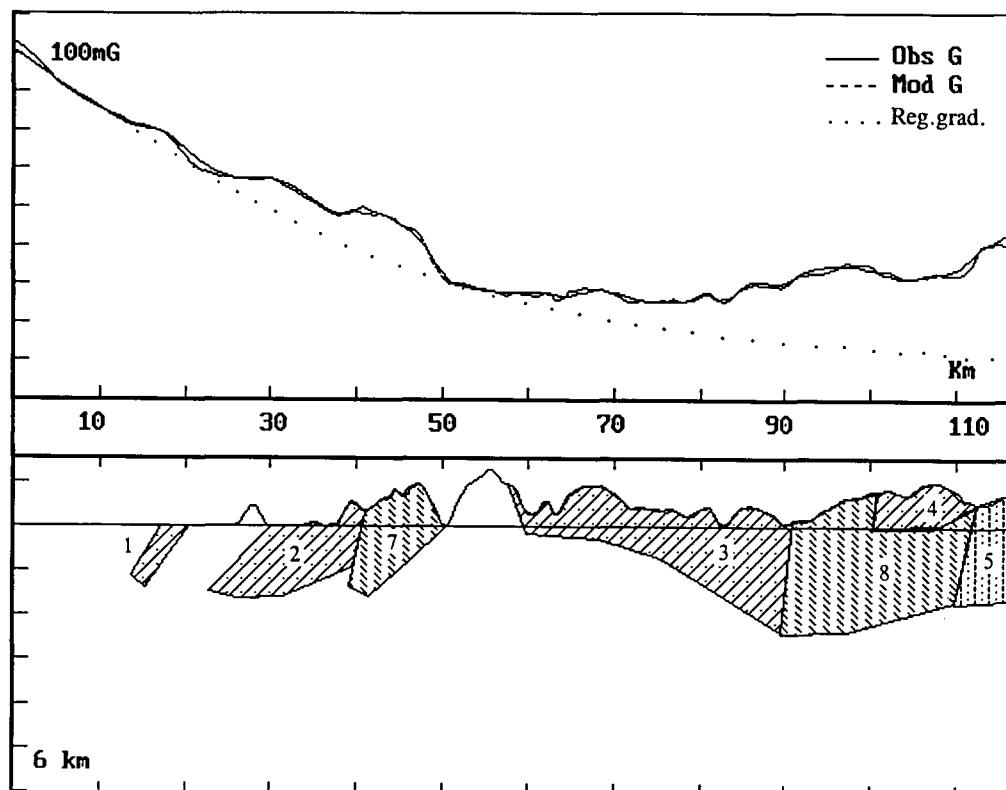
Figur 7, side 2. Profil 2 og 3.

Profil 4

Kropp	densitet bergart
Bakgrunn	2.642 grunnfjell
1	3.300 mantel
2	2.788 RØD
3	2.802 dioritt, monzonitt
4	2.789 marmor, dolomitt
5-7	2.788 BEI, RØD
8	2.572 GRG
9	1.000 vann (ikke med)
10	2.642 granitt
11	2.775 SEV, KØL, FAU

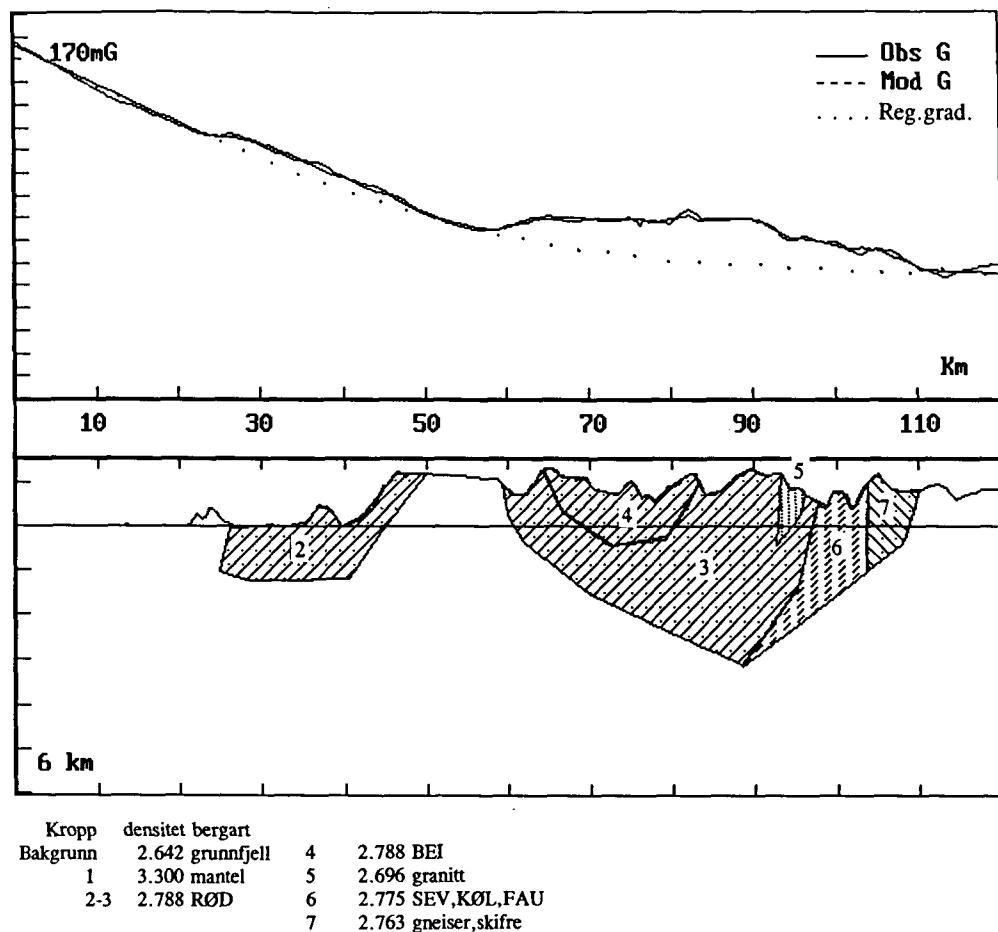
Profil 5

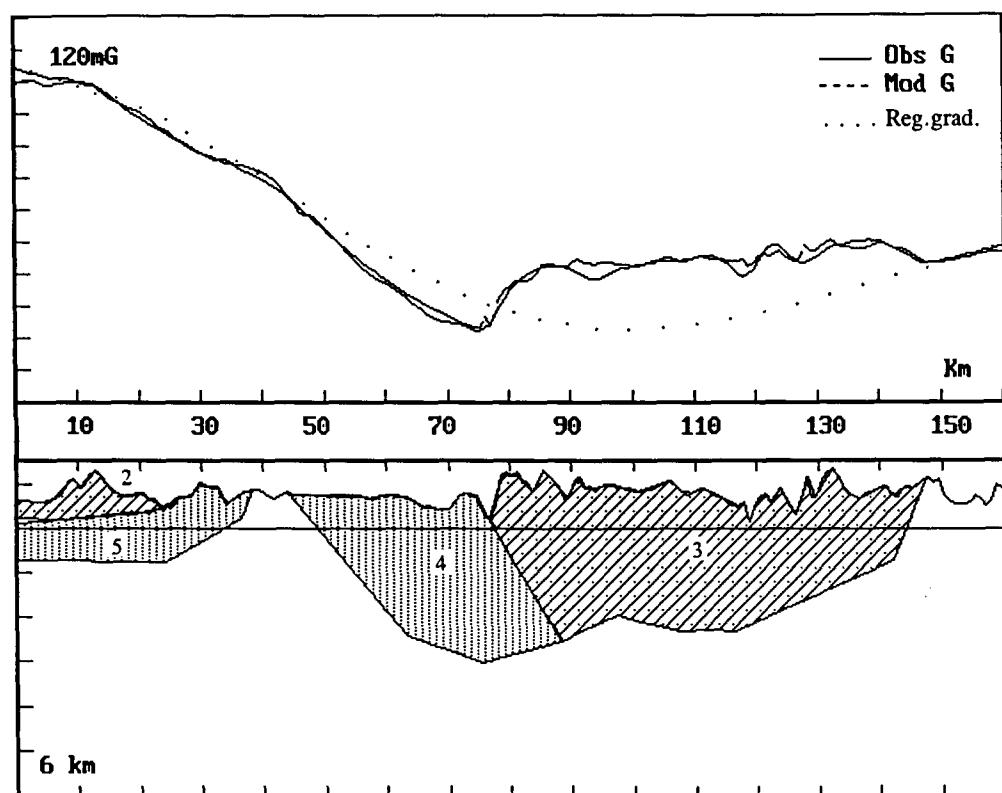
Kropp	densitet bergart
Bakgrunn	2.642 grunnfjell
1-4	2.788 RØD
5	3.000 gabbro, amfibolitt
6	3.300 mantel
7	2.820 gneis, amfibolitt
8	2.840 gneis, amfibolitt

Figur 7, side 3. Profil 4 og 5.

Profil 6

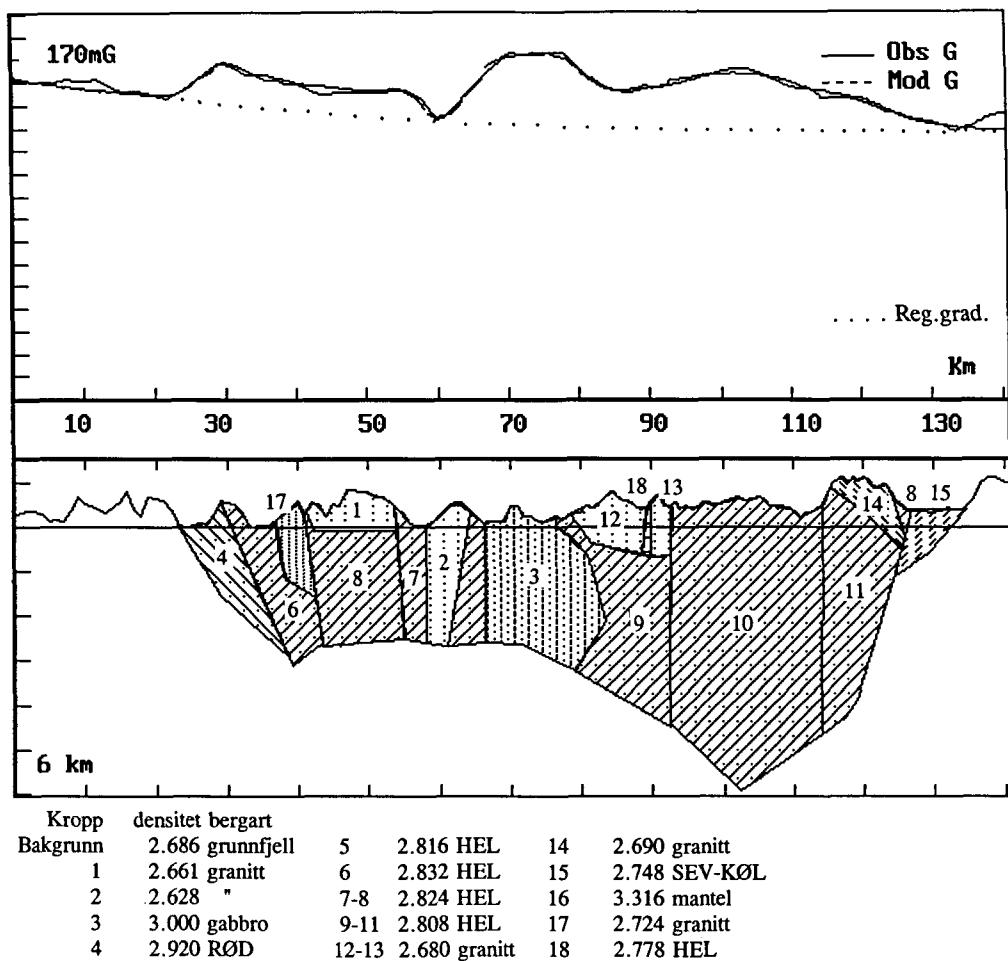
Profil 7

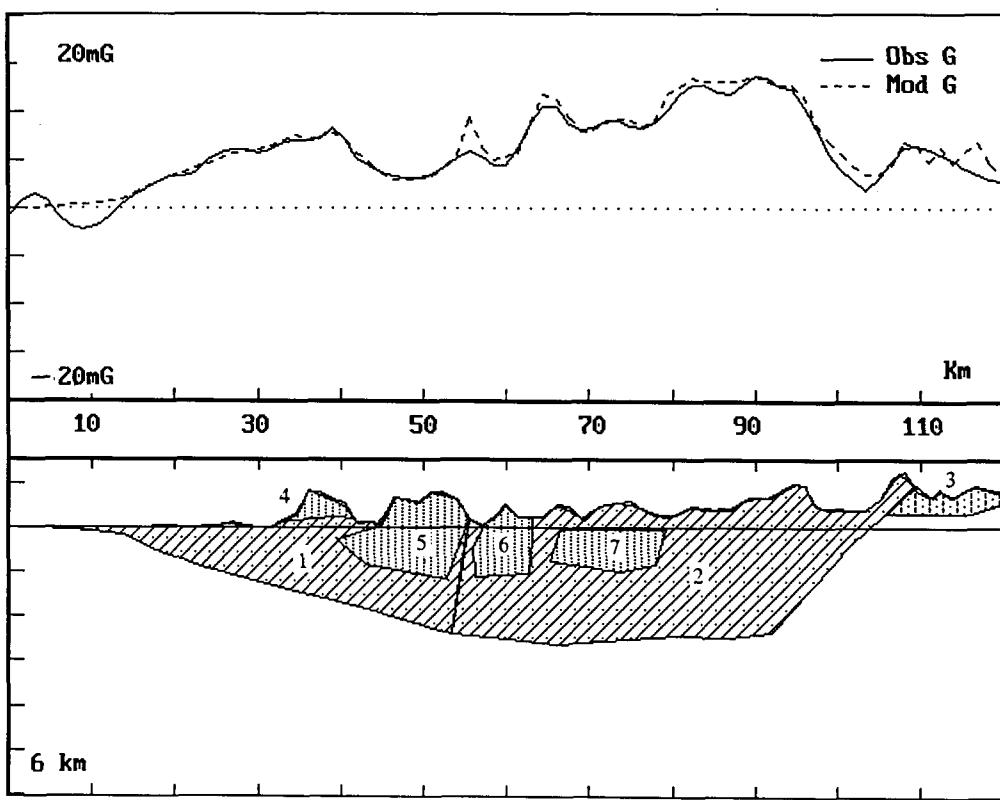
Kropp densitet bergart
Bakgrunn 2.642 grunnfjell
1 3.300 mantel
2 2.788 RØD
3 2.810 GAS,amf.(10%),gl.sk.(90%)
4-5 2.572 GRG,granitter

Figur 7, side 4. Profil 6 og 7.

Profil 8

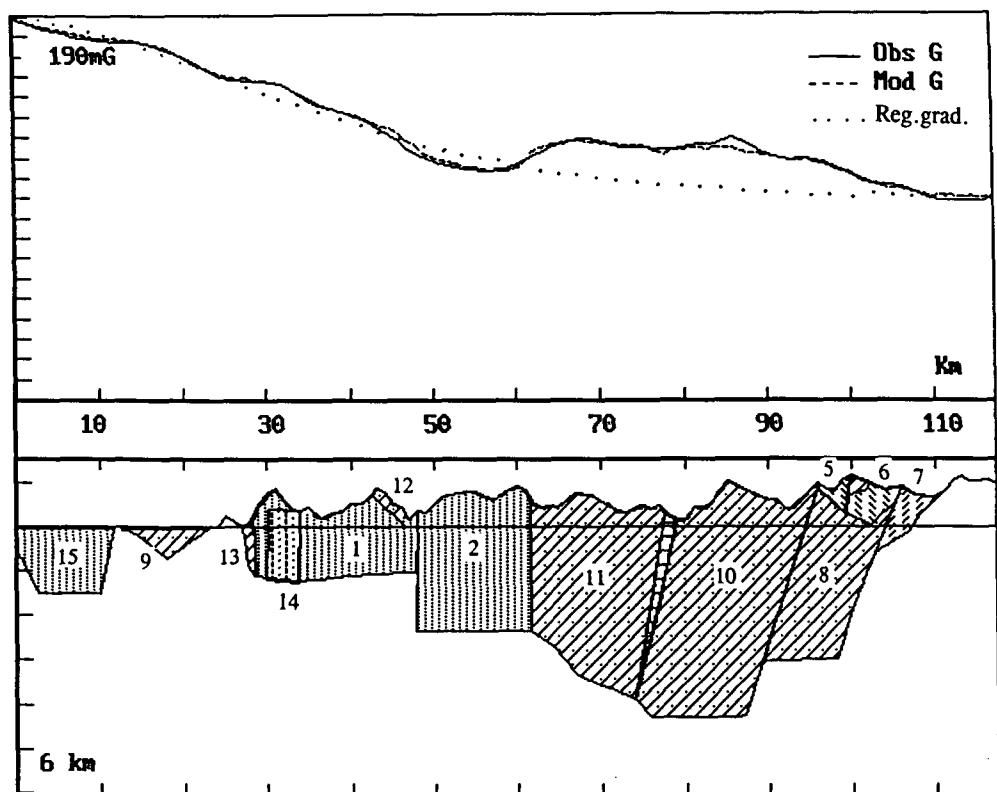
Profil 9

Kropp	densitet bergart
Bakgrunn	2.686 grunnfjell
1-2	2.808 HEL
3	3.000 grønnstein
4-7	2.647 granitt

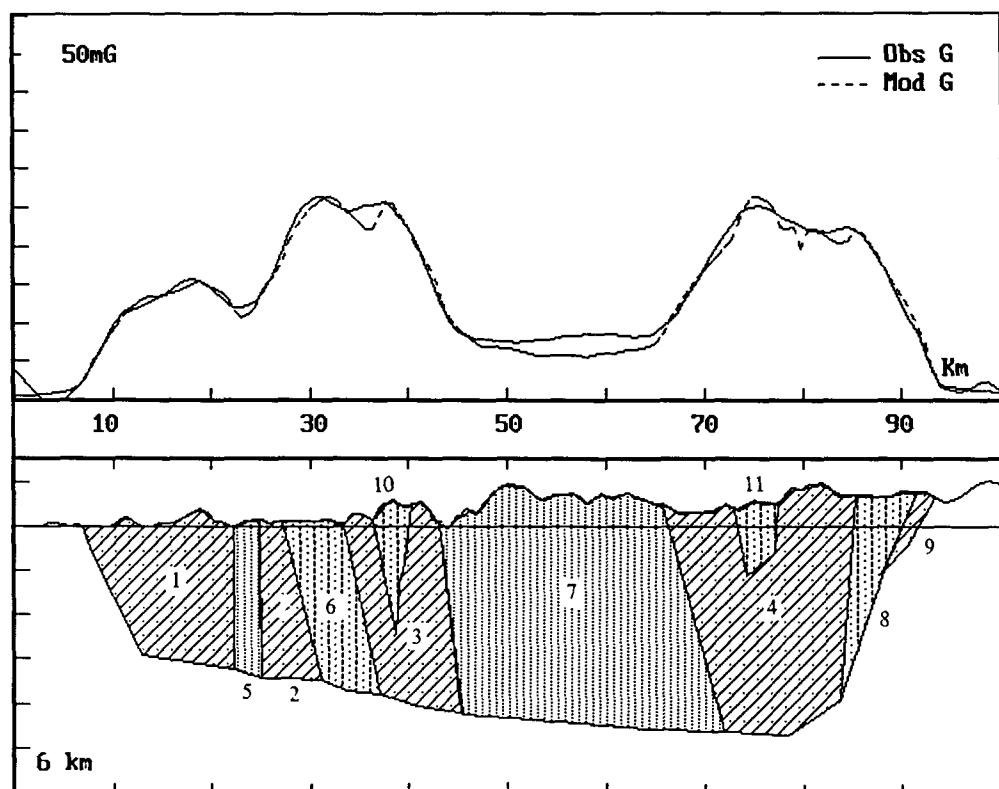
Figur 7, side 5. Profil 8 og 9.

Profil 10

Kropp	densitet bergart
Bakgrunn	2.686 grunnfjell
1	2.740 porfyrisk granitt
2	2.620 granitt,granodioritt
3	2.680 granitt,granodioritt
4	3.300 mantel
5-6	2.690 kv.dioritt
7	2.750 KØL
8-13	2.808 HEL
14	3.100 gabbro
15	2.620 granitt

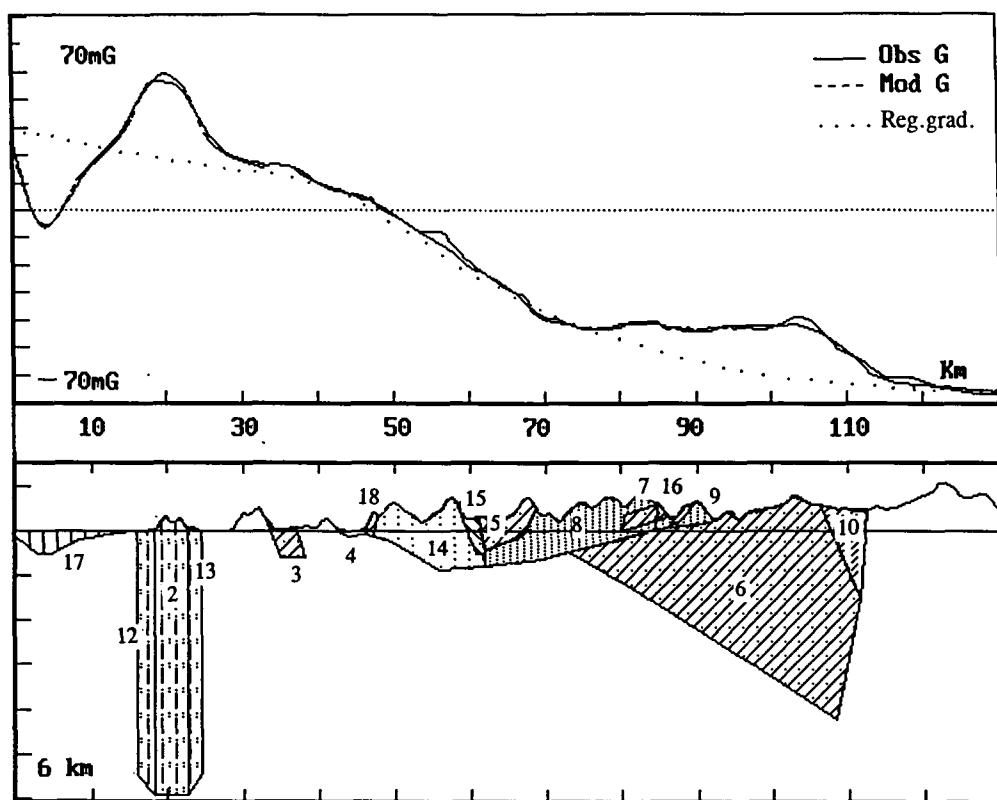
Profil 11

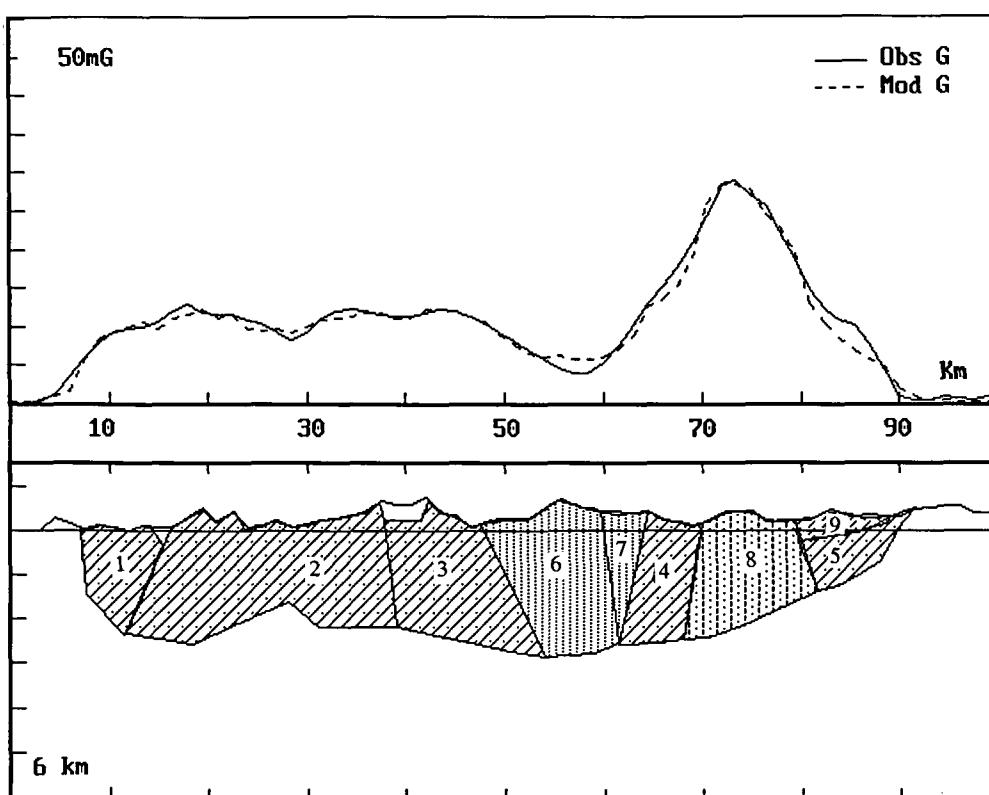
Kropp	densitet bergart
Bakgrunn	2.686 grunnfjell
1-4	2.808 HEL
5	2.647 granitt,granodioritt
6	2.900 monzonitt,dioritt,gabbro
7	2.710 granitt og annet
8	2.900 grønnstein,skifer
9	2.900 fyllitt,skifer
10-11	2.900 amfibolitt

Figur 7, side 6. Profil 10 og 11.

Profil 12

Profil 13

Kropp	densitet bergart
Bakgrunn	2.686 grunnfjell
1-5	2.808 HEL
6-7	2.647 granitt
8	3.000 gabbro
9	2.808 Trondhjemitt

Figur 7, side 7. Profil 12 og 13.